

Tytti Väänänen

Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelman arviointia

Opinnäytetyö

Syksy 2015

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma

Tekijä: Tytti Väänänen

Työn nimi: Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelman arviointia

Ohjaaja: Sari Mäkinen-Laitila

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 37

Liitteiden lukumäärä: 1

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmasta: kuinka paljon aineistoa kokoelmassa on, mitkä ovat kokoelman painopisteet ja mitä kokoelmasta lainataan? Tämän lisäksi haluttiin myös saada tietää, mitä mieltä asiakkaat ovat kokoelmasta. Tavoitteena oli, että tuloksia voisi käyttää apuna kokoelman kehittämisessä.

Tutkimuksen taustaksi työssä on kerrottu kokoelmatyöstä ja Seinäjoen kaupungin-kirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikasta. Kokoelmatyötä on tarkasteltu sen osa-alueittain, joita ovat asiakkaiden osallistaminen kokoelmatyöhön, kokoelmapolitiikka, kokoelman arviointi, valinta ja hankinta sekä karsinta.

Kokoelmaa koskevat tiedot saatiin Nurmon kirjaston aineistotietokannasta. Aineiston jakautuminen luokittain ja aineistolajeittain sekä aineiston kokonaismäärät saatiin hakemalla järjestelmästä luokittain. Lainatuimmat aineistot saatiin tietää käyttämällä kirjastojärjestelmän raporttitoimintoa.

Asiakkaiden mielipiteitä kartoitettiin asiakaskyselyllä, joka järjestettiin Nurmon kirjastossa. Kysely toteutettiin lomakekyselynä, johon oli mahdollista vastata kirjastossa. Asiakaskyselyyn tuli vain 25 vastausta, joten siitä ei voitu tehdä johtopäätöksiä, jotka koskisivat koko asiakaskuntaa, mutta kyselyyn vastanneet olivat kaiken kaikkiaan melko tyytyväisiä äänitekokoelmaan. Kokoelman saavutettavuuteen ja kuntoon oltiin tyytyväisimpiä. Tyytymättömmimpiä oltiin kokoelman monipuolisuuteen ja uutuuksien määrään.

Avainsanat: kokoelmatyö, musiikkiäänitteet, Nurmon kirjasto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Tytti Väänänen

Title of thesis: Evaluation of the music collection of Nurmo library

Supervisor(s): Sari Mäkinen-Laitila

Year: 2015

Number of pages: 37

Number of appendices: 1

The purpose of this thesis was to get information about adults' music record collection of Nurmo library. How extensive is the collection, what is the main focus and what kind of items are the most borrowed? In addition to this also wanted to know what customers' thoughts about the collection were. The goal was that results of the research could be used in collection development.

The context of this research is collection development. Fields of collection development as well as collection policy of Seinäjoki Public Library – Provincial Library are presented in this thesis.

Information about the collection was collected from the library database. Customers' thoughts about the collection were asked with a survey held in Nurmo library. Only 25 customers answered the survey so results can't be generalized. According to the survey customers are quite satisfied with the collection. The most satisfactory aspects were the condition and availability of the collection. Customers wanted to have more novelties and some of them thought that the collection wasn't varied enough.

Keywords: collection development, music collection, Nurmo library

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluettelo.....	5
1 JOHDANTO	6
2 NURMON KIRJASTON TOIMINTAYMPÄRISTÖ	7
3 NURMON KIRJASTON AIKUISTEN MUSIIKKIÄÄNITEKOKOELMA	9
4 TEOREETTINEN TAUSTA	15
4.1 Kokoelmatyö	15
4.2 Asiakkaiden osallistaminen kokoelmatyöhön	15
4.3 Kokoelmapolitiikka	16
4.4 Kokoelman arviointi.....	18
4.5 Valinta ja hankinta.....	20
4.6 Karsinta.....	22
5 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	24
5.1 Tutkimusongelma.....	24
5.2 Tutkimusmenetelmät.....	24
6 ASIAKASKYSELY	26
6.1 Kyselyn toteutus.....	26
6.2 Kyselyyn vastaajat	26
6.3 Musiikkiäänitekokelman käyttö.....	28
6.4 Kyselyyn vastanneiden kokemuksia musiikkiäänitekokelmasta	30
7 YHTEENVETO JA POHDINTAA	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	37

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Cd-levyjen jakautuminen alaluokittain.	10
Kuvio 2. LP-levyjen jakautuminen alaluokittain.	12
Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma.	27
Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden jakaantuminen asuinpaikkakunnittain.	27
Kuvio 5. Musiikkiäänitekokoelman käyttötiheys.	28
Kuvio 6. Musiikkiäänitekokoelman käytön jakaantuminen genreittäin.	30
Taulukko 1. Nurmon kirjaston lainatuimmat musiikki-cd:t.	11
Taulukko 2. Nurmon kirjaston lainatuimmat musiikki-DVD:t.	13
Taulukko 3. Nurmon kirjaston BluRay-kokoelman lainausmäärät.	13

1 JOHDANTO

Musiikin kulutus on tällä hetkellä suuressa muutoksessa. Musiikkia kuunnellaan yhä enemmän erilaisten verkkopalveluiden kautta ja vanhat fyysiset äänitemuodot menettävät suosiotaan. Cd-levyn hankkiminen ei tunnu enää houkuttelevalta, kun musiikkia voi kuunnella ilmaiseksi erilaisista suoratoistopalveluista, kuten esimerkiksi Spotifysta. Toisaalta taas jotkut vanhat äänitemuodot, kuten esimerkiksi viinylilevyt, ovat nostattaneet uudestaan suosiotaan, ja jotkut artistit julkaisevat musiikkiaan jopa c-kaseteilla.

Kaikki nämä muutokset asettavat suuria haasteita musiikkikirjastoille ja kirjastojen musiikkiosastoille. Miten kirjastot voivat kilpailla uusien teknologioiden kanssa? Käytetäänkö kirjastojen fyysisiä musiikkiäänitekokoelmia enää, jos musiikki on mahdollista saada helposti ja ilmaiseksi tietokoneelle tai kännykkään? Missä formaateissa kirjaston kannattaa hankkia musiikkia, että se palvelisi mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeita? Mitä tapahtuu kirjastojen valtaville äänitekokoelmille, jos niitä ei enää käytä kukaan?

Ainakaan vielä verkon musiikinstriimauspalvelut eivät täysin korvaa kirjaston musiikkikokoelmia, koska niistä ei löydy aivan kaikkea. Monet kirjastot ovat kääntäneet tämän edukseen ja ovat tehneet kokoelmastaan listoja levyistä, joita ei löydy Spotifysta. Näiden listojen pohjalta luodaan näyttelyitä, joiden toivotaan lisäävän asiakkaiden kiinnostusta musiikkikokoelmaa kohtaan ja kasvattavan lainauslukuja.

Tämän työn tarkoituksena on esitellä Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmaa, sen toimintaympäristöä ja kokoelman käyttöä. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa kokoelmasta ja sen painopisteistä ja asiakkaiden mielipiteitä kokoelmasta, jotta niitä voidaan käyttää jatkossa musiikkiäänitekokoelman kehittämisessä.

2 NURMON KIRJASTON TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Nurmo sijaitsee noin seitsemän kilometrin päässä Seinäjoen keskustasta. Nurmo oli itsenäinen kunta vuoteen 2009 saakka, jolloin se liitettiin yhdessä Ylistaron kanssa osaksi Seinäjokea. Nurmon kirjastoa käyttävät pääasiallisesti Nurmon keskustan asukkaat, mutta näiden lisäksi kirjastoa käyttävät myös lähiseutujen asukkaat. Lähialueita ovat Nurmonjokilaakso, Teppo, Koliini, Ruuhikoski (Huumo ja Veneskoski), Hyllykallio (Hyllykallio, Kertunlaakso ja Tanelinranta) ja Kuoras (Viitalankylä, Koura ja Ylijoki) (Seinäjoen kaupunki 2013, 9). Varsinkin Hyllykallion kirjaston lakkauttamisen jälkeen osa Hyllykallion kirjaston entisistä asiakkaista on siirtynyt Nurmon kirjaston asiakkaiksi. Hyllykallion kirjasto lakkautettiin loppuvuodesta 2013. Hyllykalliolta on Nurmoon matkaa nelisen kilometriä. Myös osa seinäjokelaisista käyttää Nurmon kirjastoa, koska kaikki eivät pidä uudesta modernista kirjastosta, vaan haluavat mieluummin asioida pienessä perinteisemmässä kirjastossa. Vuonna 2013 Nurmon alueella asui 4 469 henkilöä, joista naisia oli 2 238 ja miehiä 2 231. Nurmolaisten keski-ikä vuonna 2013 oli 38. (Postinumeroalueittainen avoin tieto 2015.)

Nurmon kirjasto sijaitsee Nurmon keskustassa entisessä liikehuoneistossa, jossa se on toiminut vuodesta 2000 lähtien. Kirjaston läheisyydessä on useita kouluja, joten kirjasto on kätevästi oppilaiden ja opettajien käytettävissä. Nurmon kirjastossa työskentelee vakituisesti viisi työntekijää: kirjastonjohtaja, kirjastonhoitaja ja kolme kirjastovirkailijaa. Näiden lisäksi kirjastossa on myös usein töissä harjoittelijoita. Musiikkikokoelman hoidosta Nurmon kirjastossa vastaa kirjastonhoitaja, joka vastaa musiikkikokoelman lisäksi myös konsoli- ja pc-pelikokoelmasta. Musiikkikokoelmasta vastaava kirjastonhoitaja valitsee ja hankkii musiikkikokoelmaan aineiston ja saattaa sen myös lainauskuntoon. Lainauskuntoon saattamiseen kuuluu aineiston luettelointi, tarroittaminen ja muut aineiston tunnistamiseen ja kunnossa pysymiseen liittyvät tehtävät, kuten esimerkiksi muovittaminen.

Nurmon kirjasto on osa Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoa. Pääkirjasto sijaitsee Seinäjoella. Nurmon lisäksi lähikirjastoja on Peräseinäjoella ja Ylistarossa, Keski-Nurmossa on koulun yhteydessä toimiva kombikirjasto ja Törnävällä sairaalan yhteydessä toimiva Törnävän laitoskirjasto. Näiden lisäksi Seinäjoen

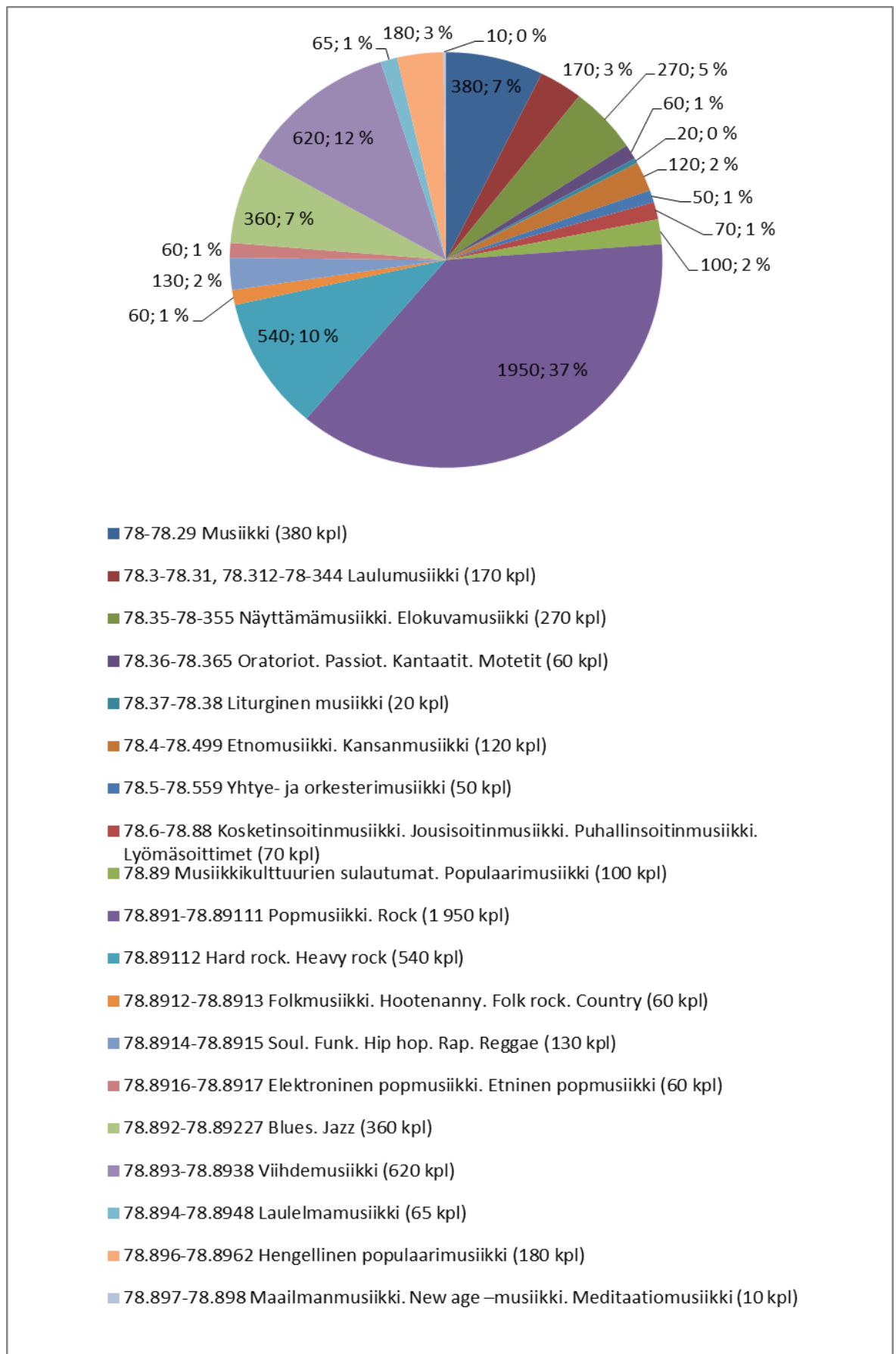
kaupunginkirjasto-maakuntakirjastoon kuuluu kaksi kirjastoautoa Ilo ja Ykä. Vuonna 2014 kirjastoautoilla oli pysäkkejä yhteensä 156 (Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto). Kirjastoilla on yhteinen Seitti-verkkopalvelu, josta löytyy myös Seinäjoen lukion kirjaston aineistot, vaikka kirjastoa hoidetaankin itsenäisesti. Pääkirjaston ja lähikirjastojen välillä toimivat kuljetukset, joten kaikkien kirjastojen aineistot ovat kaikkien asiakkaiden käytössä. Musiikkiaineistojen hankintaan tämä vaikuttaa niin, että kaikkiin toimipisteisiin ei välttämättä kannata hankkia kaikkea aineistoa. Asiakkaan on mahdollista saada haluamansa aineisto jostain muusta toimipisteestä, joten varsinkin harvemmin lainattujen aineistojen päällekkäisyys on turhaa. Suosituimmista aineistoista kaikki toimipisteet hankkivat tietenkin omat kappaleensa.

3 NURMON KIRJASTON AIKUISTEN MUSIIKKIÄÄNITEKOKOELMA

Nurmon kirjaston musiikkiäänitekokoelma sijaitsee kirjaston entisessä käsikirjastossa sisäänkäynnin ja asiakaspalvelutiskin läheisyydessä. Tila on erotettu muusta kirjastotilasta ikkunallisella seinällä. Musiikkiosasto muutti näihin tiloihin tammi-kuussa 2015. Samassa tilassa musiikkiäänitekokoelman kanssa sijaitsevat myös nuotit, joita on yhteensä noin 2 230 ja musiikin tietokirjat, joita on yhteensä noin 930.

Kokoelman laajuutta ilmoittavat luvut on pyöristetty lähimpään kymmeneen, koska tarkkojen lukujen esittäminen ei välttämättä vastaa täysin todellisuutta. Levyjen luetteloinnissa voi olla virheitä, jotka vaikuttavat hakutulokseen, esimerkiksi osa LP-levyistä näkyy tiedonhaussa virheellisesti cd-levyinä. Aineistojen lainausluvuis-
sa on otettu huomioon vain ensilainat eikä uusintoja. Cd- ja LP-levyjen hyllyluokitukseen on vaikuttanut käytössä oleva tila, minkä vuoksi alaluokkia on yhdistelty. Alaluokkia on myös yhdistelty siksi, ettei jokaiseen alaluokkaan ole tarpeeksi aineistoa, että luokkia kannattaisi erottaa. Suosituimpia alaluokkia on otettu erilleen.

Cd-levyt. Nurmon kirjastossa on avokokoelmassa yhteensä noin 5 200 cd-levyä. Kuviosta 1 selviää Nurmon kirjaston hyllyjärjestys ja se miten levyt on jaettu alaluokkiin. Kuviosta 1 selviää myös, kuinka paljon aineistoa kussakin alaluokassa on ja sen osuus koko cd-kokoelmasta. Selvästi suurimpana alaluokkana erottuu pop- ja rockmusiikki, jonka osuus cd-kokoelmasta on 37 %. Toiseksi suurimpana alaluokkana on viihdemusiikki (12 %) ja kolmantena hard ja heavy rock (10 %). Ensimmäistä alaluokkaa lukuun ottamatta alaluokkien nimet kuvaavat hyvin niiden sisältöä. Ensimmäinen alaluokka on nimetty vain nimellä *musiikki*. Tämä alaluokka sisältää lähinnä klassista musiikkia ja sekasisältöisiä kokoelmateoksia, jotka eivät sovi muihin alaluokkiin.

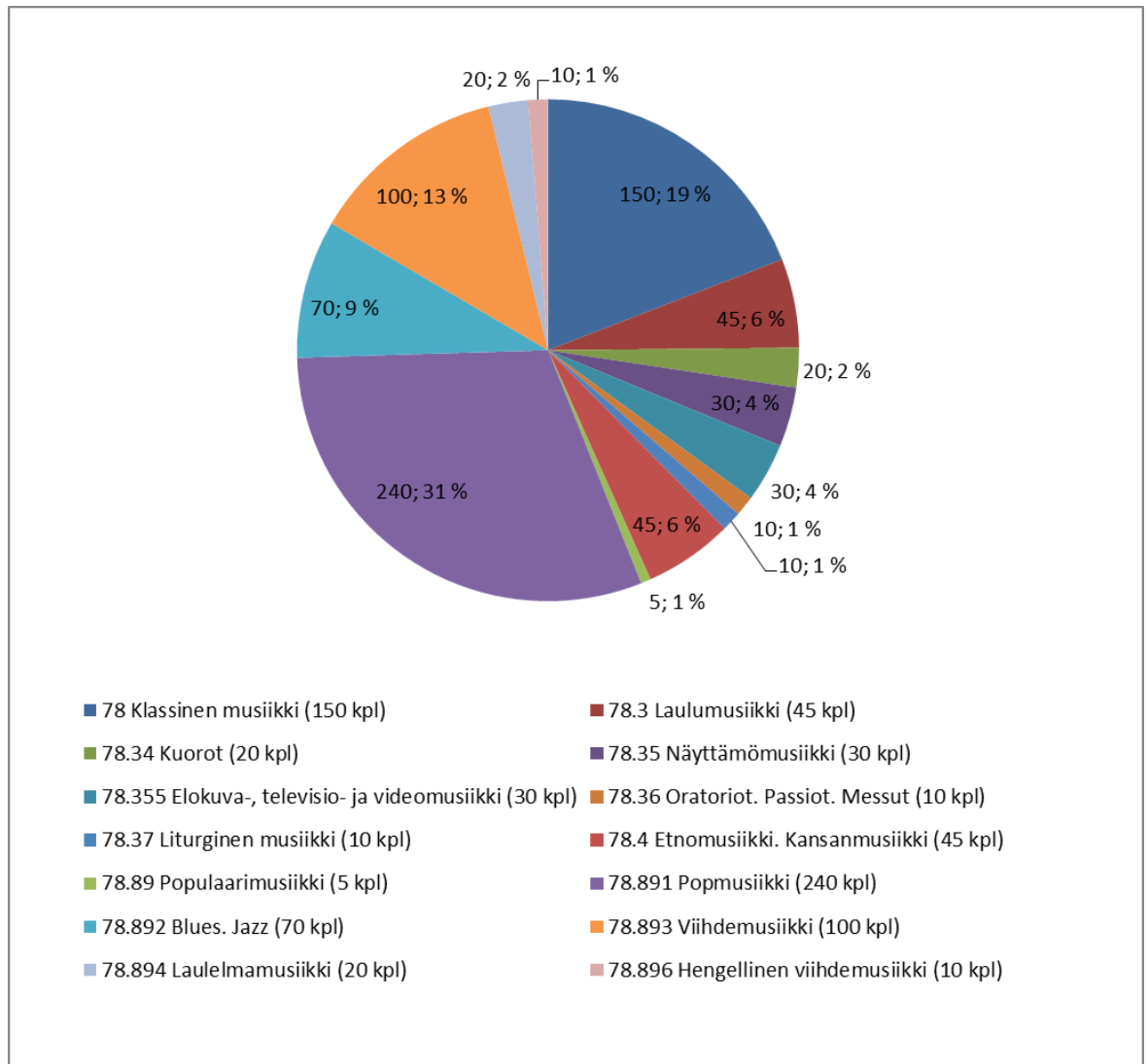
Kuvio 1. Cd-levyjen jakautuminen alaluokittain.

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikan (2013, 30) mukaan Nurmon kirjastoon hankitaan kaikkein eniten pop- ja rock-musiikkia ja tämä näkyy tietysti myös lainauksessa (Taulukko 1). Kotimainen musiikki näyttää myös olevan suosittua: kymmenen lainatuimman cd-levyn joukossa on kahdeksan kotimaisen artistin tai yhtyeen levyä.

Taulukko 1. Nurmon kirjaston lainatuimmat musiikki-cd:t.

Esittäjä	Julkaisun nimi	Julkaisu- vuosi	Lainaus- kerrat
Cheek	Sokka irti	2012	29
Haloo Helsinki!	Maailma on tehty meitä varten	2013	25
Cheek	Jare Henrik Tiihonen 2	2010	24
Haloo Helsinki!	III	2011	22
Haloo Helsinki!	Enemmän kuin elää	2009	22
	Intiaanikesä: kaikkien aikojen parhaat ke-sähitit. Vol. 3.	2011	21
Edelmann, Samuli	Pienellä kivellä	2011	21
Sanni	Sotke mut	2013	21
Happoradio	Elefantti	2014	21
	Intiaanikesä: kaikkien aikojen parhaat ke-sähitit. Vol. 4.	2012	20

LP-levyt. LP-levyjä on Nurmon kirjaston kokoelmissa noin 800 kappaletta. LP-levykokoelma sijaitsee myös kirjaston musiikkiosastolla avokokoelmassa ja on vapaasti asiakkaiden käytettävissä. LP-levyjen lainaaminen on hyvin vähäistä. LP-levyjen hyllyjärjestys ja jakautuminen alaluokittain selviää kuviosta 2. LP-levyjä ei ole jaettu niin tarkkoihin luokkiin kuin cd-levyt, koska se ei ole ollut tarpeellista niiden vähäisemmän määrän takia. Suurimpana alaluokkana on popmusiikki, jonka osuus on 31 %. Seuraavaksi suurimpina luokkina ovat klassinen musiikki (19 %) ja viihdemusiikki (13 %).

Kuvio 2. LP-levyjen jakautuminen alaluokittain.

DVD- ja BluRay-levyt. Musiikki-DVD:itä musiikkikokoelmassa on noin 280 kappaletta ja BluRay-levyjä on 9 kappaletta. DVD- ja BluRay-levyt on jaettu hyllyssä karaokelevyihin, opetuslevyihin ja muihin musiikki-DVD- ja BluRay-levyihin, joihin kuuluvat esimerkiksi konserttitalienteet.

Taulukosta 2, jossa on esitetty Nurmon kirjaston kymmenen lainatuinta musiikki-DVD:tä, selviää hyvin, että musiikki-DVD-kokoelmasta karaoke-DVD:t ovat kaikin suosituinta.

Taulukko 2. Nurmon kirjaston lainatuimmat musiikki-DVD:t.

Julkaisun nimi	Julkaisu- vuosi	Lainaus- kerrat
Suomipopppia. 2, 15 kovaa kotimaista karaoke-klassikkoa!	2003	76
Suomipopppia: karaoke. 3, Kovia kotimaisia karaoke-hittejä ja -klassikoita!	2004	61
Suomipopppia: karaoke. 4, 15 kovaa kotimaista karaoke-klassikkoa!	2005	60
Suomipopppia: karaoke. 6, Kovia kotimaisia karaoke-hittejä ja -klassikoita!	2007	47
Metallikaraoke. Balladit	2008	47
Finnhits karaoke. 24, Pop-klassikoita 3.	2012	46
Suomipopppia: karaoke. 1, 15 uutta kotimaista karaoke-hittiä!	2002	42
Suomipopppia: karaoke. 5, Kovia kotimaisia karaoke-hittejä ja -klassikoita!	2006	41
Suomipopppia: karaoke. 9, Kovia kotimaisia karaoke-hittejä ja -klassikoita!	2008	41
Huge karaoke rock hits	2006	37

Kuten taulukosta 3 selviää, kaikkia Nurmon kirjaston BluRay-kokoelmassa olevia levyjä on lainattu vähintään kaksi kertaa. BluRay-levyt ovat tekniikkana vielä sen verran uusi, ettei niitä ole vielä suuria määriä kirjaston kokoelmissa. Suuri osa Nurmon kirjaston musiikkikokoelman BluRay-levyistä on metalli- tai hard rock -musiikkia.

Taulukko 3. Nurmon kirjaston BluRay-kokoelman lainausmäärät.

Tekijä	Julkaisun nimi	Julkaisu- vuosi	Laina- us- kerrat
Stratovarius	Under flaming winter skies: live in Tampere: the Jörg Michael farewell tour	2012	8
Tarja	Act 1	2012	5
Wakeman, Rick	The six wives of Henry VIII: live at Hampton Court Palace	2009	5
Idol, Billy	In super overdrive: live.	2009	5
Metallica	Through the never	2014	3
Katatonia	Sanctitude	2015	2
	Metal box. Volume 2, Black Sabbath, Dio	2011	2
	Metal box. Volume 3, Alice Cooper, Ted Nugent	2011	2
Exit	Päiväntasaaja: 25 v. juhlakonsertti.	2013	2

Varastossa olevat äänitteet. Nurmon kirjaston musiikkiäänitekokoelmasta osa aineistosta on sijoitettu varastoon. Varasto sijaitsee kirjaston musiikkikokoelmasta vastaavan kirjastonhoitajan työhuoneessa, joten asiakkailta ei ole pääsyä sinne. Varastossa oleva aineisto on kuitenkin lainattavissa. Varastossa on aineistoa, jonka lainaus on vähäistä, mutta mitä ei kuitenkaan ole haluttu kokonaan poistaa. Poistamatta jättämisen syynä voi olla esimerkiksi se, ettei kyseistä äänitettä ole helposti saatavilla kirjaston muista toimipisteistä tai muista Suomen kirjastoista kaukolainana. Varastossa olevien cd-levyjen kokonaismäärä on noin 220 kappaletta. Varastossa olevista levyistä noin puolet on joululevyjä, joita lainataan vain sesonkiluonteisesti, joten ne säilytetään joulusesongin ulkopuolella varastossa. Varastossa on myös hyvin pieni kokoelma c-kasetteja, jotka ovat lähinnä kotimaisista kansanmusiikkia, sota-ajan iskelmiä ja uskonnollista musiikkia.

4 TEOREETTINEN TAUSTA

4.1 Kokoelmatyö

Wilénin (2007, 18) mukaan kokoelmatyö voidaan laajasti katsottuna ymmärtää kahdella tavalla. Sillä voidaan tarkoittaa sitä työtä, jota kokoelmien parissa työskentelevät ihmiset tekevät päivittäin. Tällä työllä Wilén (2007, 18) tarkoittaa esimerkiksi kokoelmien kunnon ja järjestyksen tarkastelua, palautusten käsittelyä ja saamista mahdollisimman nopeasti takaisin hyllyihin asiakkaiden saataville ja uusien aineistojen saattamista lainauskuntoon. Wilén (2007, 18) korostaa, että tällaisessa päivittäisessä työssä tehdään usein asiat samalla tavalla, eikä pysähdytä miettimään, olisiko mahdollisesti olemassa joitakin muita toimintamalleja, jotka voisivat toimia paremmin.

Toisaalta kokoelmatyö voidaan Wilénin (2007, 18) mukaan myös käsittää yleiseksi pohdinnaksi kokoelmista. Tällöin kokoelmien luonnetta voidaan tarkastella sekä kirjaston henkilökunnan että asiakkaiden näkökulmasta. Pohdittaessa kokoelmia tältä kannalta käsitellään esimerkiksi kokoelmien lähestyttävyyttä. Millä logiikalla aineistot on järjestetty ja aseteltu hyllyille? Wilénin (2007, 18) mukaan on hyvä tarkastella, edistääkö vai haittaako kokoelmien sijoittelu niiden käyttöä. Tässä tarkastelussa on hyvä ottaa huomioon myös asiakkaat ja miten he näkevät kokoelmat. Wilén (2007, 18–19) huomauttaa myös, että asiakkaat lähestyvät kokoelmia yleensä eri tavalla, kuin kirjaston henkilökunta ajattelee.

4.2 Asiakkaiden osallistaminen kokoelmatyöhön

Kirjasto ja sen kokoelmat ovat ensisijaisesti asiakkaita varten, joten on tärkeää myös kysyä asiakkailta mielipiteitä siitä, minkälaisen kokoelman he haluaisivat. Enemmistö kirjastoista ottaa vastaan asiakkaiden tekemiä hankintaehdotuksia, joiden pohjalta kirjaston työntekijät päättävät tilataanko ehdotettua aineistoa kirjastoon. Hankintaan vaikuttavat hinta, saatavuus ja aineiston sopivuus kirjaston kokoelmaan. Seinäjoen alueen kirjastoissa hankintaehdotuksen voi tehdä kirjaston verkkosivujen kautta valmiilla lomakkeella tai kirjastossa. Nurmon kirjastoon asiak-

kaiden ehdottamaa aineistoa pyritään hankkimaan, jos sitä ei ole saatavilla muista Seinäjoen alueen kirjastoista tai helposti kaukolainaamalla muista kirjastoista. Asiakkaiden mielipiteitä kokoelmasta voidaan kartoittaa myös erilaisilla asiakaskyselyillä.

Hyvänä esimerkkinä asiakkaiden osallistamisesta aineiston valintaan voidaan pitää Helsingin kaupunginkirjaston kokeilua, jossa asiakkaat saivat valita kirjoja kirjaston englanninkieliseen kokoelmaan. (Hopeakunnas 2014.) Asiakkaat saivat valita kirjoja viikon ajan 15 000 eurolla. Listat, joilta asiakkaat saivat valita, oli tuotettu yhteistyössä BTJ Finland Oy:n kanssa. Kokeilu oli todella suosittu asiakkaiden keskuudessa, sillä valintaklikkauksia kertyi yhteensä 5 084 kappaletta, jotka kohdistuivat 502 eri kirjaan. Kokoelma sijoitetaan Pasilan kirjastoon siihen asti, kunnes uusi Keskustakirjasto avataan, jolloin kokoelma siirretään sinne.

Esimerkiksi Denverin yliopiston kirjastossa on otettu kokeiluun aineistonvalintamalli, joka antaa kirjaston asiakkaille mahdollisuuden valita kirjastoon hankittavaa aineistoa. Näin kirjaston kokoelmasta saadaan asiakkaita paremmin palveleva: kirjaston ei tarvitse hankkia sellaista aineistoa, jolle ei ole kysyntää, joten se voi keskittää varat tehokkaammin. Kirjasto hankkii tietenkin sellaista aineistoa, jolle tietää olevan kysyntää myös etukäteen, ettei asiakkaiden tarvitse odottaa aineiston saapumista kirjastoon. Ongelmana tällaisessa aineistohankinnassa onkin se, että jos aineisto ei ole elektronisessa muodossa, se ei ole heti asiakkaan saatavilla. Kirjaston budjetin seuraaminen voi myös hankaloitua, kun kaikkea aineistoa ei tilatakaan etukäteen. (Levine-Clark 2011, 83–87.) Asiakkaiden osallistamisesta aineistohankintaan hyötyy sekä asiakas että kirjasto: asiakas saa haluamaansa aineistoa ja kirjasto saa sellaisen kokoelman, joka hyödyttää asiakkaita, eikä vaan pölyty hyllyssä.

4.3 Kokoelmapolitiikka

Wilénin (2007, 89) mukaan kokoelmien kehittämispolitiikka on dokumentti, joka on tarkoitettu hyödyttämään sekä kirjaston omaa henkilökuntaa että kirjaston asiakkaita ja muita kirjastoja. Kirjaston sisällä kokoelmapolitiikka toimii suunnitteluvälineenä niille, jotka vastaavat kokoelman kehittämisestä ja ulospäin se toimii kirjas-

ton viestintävälineenä. Evansin ja Saponaron (2005, 49) mukaan hyvin laadittu kokoelmapolitiikka on myös sidoksissa kirjaston muuhun toimintaan ja strategiaan. Kaikilla kirjastoilla ei ole kirjoitettua kokoelmapolitiikkaa, mutta kuten Evans ja Saponaro (2005, 50–51) huomauttavat, voi näillä kirjastoilla siitä huolimatta olla hyvät kokoelmat. Tällaisissa kirjastoissa kokoelmatyötä tekevillä on usein takanaan pitkä ura ja heillä on laaja tietämys kirjaston kokoelmista. Kokoelmapolitiikka on ikään kuin heidän päässään. Mutta mitä tapahtuu sitten, kun nämä henkilöt jättävät kirjaston ja vievät tietämyksen mukanaan? Tästä syystä kokoelmapolitiikan olisi hyvä olla kirjoitettuna, että kaikilla olisi mahdollista tarvittaessa päästä käsiksi tähän tietoon. Evansin ja Saponaron (2005, 51) mukaan hyvin laaditun kokoelmapolitiikan pohjalta voidaan laatia myös käytännön oppaita tai käsikirjoja avuksi kokoelmatyötä tekeville.

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikka. Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjastolla on kirjoitettu kokoelmapolitiikka, joka on saatavissa kirjaston verkkosivuilta. Kokoelmapolitiikassa on kuvattu kaikki kirjaston toimipisteet ja niiden kokoelmat, valinta, varastointi ja poistaminen. Myös eri toimipisteiden painopisteet hankinnassa ja valinnassa on kuvattu. Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikan tarkoitus on olla avuksi päätöksenteossa kokoelmatyötä tekeville, mutta sen lisäksi se antaa myös tietoa kirjaston kokoelmista kirjaston asiakkaille, päättäjille ja muille sidosryhmille. Kokoelmapolitiikassa esitellään kirjaston budjetti aineistomäärärahojen osalta. Vuonna 2013 aineistomäärärahaa oli 536 700 euroa, josta 116 600 eli 22 % oli varattu kirjastoaineistoille, kuten esimerkiksi DVD- ja cd-levyille. Nurmon kirjaston osuus aineistomäärärahasta oli 22 %. Vuonna 2015 Nurmon kirjaston budjetti cd-levyjen hankintaan on 6 000 € ja musiikki-DVD-levyjen hankintaan 500 € (Tapionlinna 2015). Myös periaatteet lahjoitusten vastaanottamisesta on kirjattu kokoelmapolitiikkaan. (Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikka 2013, 5-10.)

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikkaan (2013) on kirjattu sekä yleiset koko kirjastoa koskevat valinta-, poisto- ja varastointiperiaatteet että yksityiskohtaisemmat periaatteet eri toimipisteille. Aineiston valinnalla pyritään saamaan aikaan mahdollisimman monipuolinen kokoelma, joka palvelee mahdollisimman monia asiakkaita. Aineiston valinnassa otetaan huomioon muiden

toimipisteiden ja koko valtakunnallisen kirjastoverkoston palvelumahdollisuudet sekä aineistojen saaminen mahdollisesti elektronisessa muodossa.

Varastoinnin ja poistojen tarkoituksena on saada avokokoelmat pysymään mahdollisimman ajantasaisina. Varastoon siirretään sellaista aineistoa, jota ei haluta vielä poistaa, mutta mitä ei ole enää tarpeen pitää avokokoelmassa. Kokoelmista poistetaan aineistoa huonon kunnon, katoamisen, vähäisen kysynnän ja vanhentumisen takia. Myös poistoissa ja varastoinnissa otetaan huomioon valtakunnallisen kirjastoverkon palvelumahdollisuudet sekä muiden toimipisteiden kokoelmat. Aineistoa, jolla on vain vähäistä käyttöä, ei kannata varastoida useassa toimipisteessä, koska kuljetukset kirjastojen välillä mahdollistavat aineiston saamisen nopeasti ja helposti muista toimipisteistä. (Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikka 2013, 11–12.)

Musiikkikokoelmaan valitaan levyjä, jotka tiedetään suosituiksi, mutta näiden lisäksi hankitaan myös vaihtoehtomusiikkia. Musiikin hankintaan vaikuttavat myös Seinäjoella järjestettävät suuret musiikkitapahtumat, kuten Tangomarkkinat ja Provinssi: Provinssin esiintyjien levyjä hankitaan ja tangolevyjä hankitaan kattavasti. Musiikin DVD- ja BluRay-kokoelmiin hankitaan muun muassa opetus- ja karaokelevyjä sekä konserttitaltiointeja. Nurmon kirjastoon hankitaan pääasiallisesti pop- ja rockmusiikkia, mutta näiden lisäksi hankitaan kuitenkin myös jossain määrin muutakin musiikkia. Paikallisten tekijöiden musiikki hankitaan myös. Musiikkiaineiston poistossa ollaan varovaisia, koska sille ei ole samanlaista varastokirjastosysteemiä kuin kirja-aineistoille. Huonokuntoiset ja toimimattomat cd- ja DVD-levyt voidaan kuitenkin poistaa. (Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikka 2013, 28–30.)

4.4 Kokoelman arviointi

Wilénin (2007, 26) määritelmän mukaan kokoelman arvioinnilla tarkoitetaan kirjaston kokoelman tarkastelua niin, että pystytään määrittelemään esimerkiksi kokoelman ”hyvyys”. Arvioinnissa kokoelmaa voidaan tutkia joko vertaamalla sitä muiden kirjastojen vastaaviin kokoelmiin tai vaihtoehtoisesti kokoelmaa voidaan arvioida itseisarvona. Wilénin (2007, 26) mukaan kokoelman arvioinnilla voidaan mita-

ta joko kvantitatiivisesti tai kvalitatiivisesti, että saavuttaako ja tyydyttääkö kokoelma kirjaston päämäärät, tavoitteet ja käyttäjien tarpeet. Evans ja Saponaro (2005, 315) mainitsevat muutamia kysymyksiä, joihin kokoelman arvioinnilla voidaan haakea vastausta. Näitä kysymyksiä voivat olla esimerkiksi: Mitkä ovat kokoelman vahvuudet? Miten tehokkaasti kokoelmamäärärahat ovat käytetty? Kuinka hyvin kokoelmat palvelevat yhteisöä, jolle ne ovat tarkoitettu? Minkälaiset kokoelmat ovat suhteessa muiden kirjastojen vastaaviin kokoelmiin?

Ennen kokoelman arviointia projektille on Evansin ja Saponaron (2005, 315–316) mukaan tärkeää asettaa selkeät tavoitteet ja kriteerit. Myös kokoelman arvioinnin syyt on hyvä selvittää. Syitä kokoelman arvioinnille voivat olla esimerkiksi se, että halutaan saada syvällistä tietoa kokoelmasta hankintaohjelmaa varten, tai haetaan oikeutusta lisääntyneelle määrärahojen tarpeelle, tai vaan halutaan lisätä henkilökunnan kokoelmantuntemusta.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada selville miten musiikkiäänitekokoelma vastaa asiakkaiden tarpeita, ja mitä mieltä asiakkaat itse ovat kokoelmasta ja miten he mahdollisesti haluaisivat kehittää sitä. Tutkimus antaa myös kokoelman hoitajalle tietoa kokoelman laajuudesta ja sen painopisteistä. Johnson (2014, 298) huomauttaa, että kokoelman arvioinnilla saatavalla tietämyksellä kokoelmasta ja sitä käyttävästä asiakaskunnasta on erittäin suuri apu kirjaston henkilökunnalle. Hyvä kokoelmantuntemus auttaa hallitsemaan kokoelmia ja hahmottamaan ne kokonaisuudessaan. Näin kokoelman säilyttäminen, varastointi, poistot ja sarjajulkaisujen hallinnointi helpottuu. Tämän lisäksi kokoelmasta tehtyä analyysiä voidaan käyttää apuna, kun halutaan tutustuttaa uusia kirjaston työntekijöitä tai asiakkaita kokoelmaan. Kokoelman arviointia kannattaa käyttää hyväkseen myös silloin, kun tehdään uutta kokoelmapolitiikkaa tai päivitetään vanhaa.

Kokoelman arviointia voidaan Evansin ja Saponaron (2005, 318) mukaan lähestyä viideltä eri kannalta:

1. Kootaan tilastoja kokoelmista.
2. Tarkastellaan listoja, luetteloita ja bibliografioita.
3. Kysellään säännöllisten käyttäjien mielipiteitä.
4. Tarkastellaan kokoelmaa suoraan.

5. Sovelletaan standardeja (tässä vaaditaan useampien edellä mainittujen keinojen käyttöä).

Evansin ja Saponaron (2005, 318–319) mukaan kokoelman arvioinnissa käytetyt metodit voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään: kokoelmakeskeisiin ja käyttäjäkeskeisiin. Kokoelmakeskeisiin metodeihin kuuluvat esimerkiksi luetteloiden ja tilastojen käyttäminen. Käyttäjakeskeisiin metodeihin kuuluu esimerkiksi kokoelman kierron tutkiminen, käyttäjien mielipiteiden tutkiminen ja kokoelman saatavuus. Wilénin (2007, 216–217) mukaan kokoelman arviointimenetelmä tulisi aina valita arvioinnin tarkoituksen ja kulloinkin kyseessä olevan spesifisen toimeksiannon mukaan. Arviointimenetelmän valintaan vaikuttavat myös käytettävissä olevat resurssit, aina ei ole mahdollista valita kaikkein parasta vaihtoehtoa, vaan täytyy tehdä kompromisseja. Kokoelman arvioinnissa kannattaa myös yhdistellä eri menetelmiä.

Tässä opinnäytetyössä on käytetty sekä kokoelma- että käyttäjäkeskeisiä menetelmiä. Asiakaskyselyllä on kartoitettu asiakkaiden mielipiteitä kokoelmasta ja tarkasteltu lainauslukuja ja sen lisäksi kokoelmaa on tarkasteltu myös tilastollisesta näkökulmasta selvittämällä muun muassa kokoelman laajuus ja jakautuminen eri luokkiin ja aineistolajeittain.

4.5 Valinta ja hankinta

Aineiston valintaa voidaan Wilénin (2007, 65) mukaan pitää kokoelmien kehittämisen päätoimintona. Wilénin (2007, 65) mukaan Atkinson (1984, 114) on esittänyt, että aineiston valintaan pääasiallisesti vaikuttavat kolme kontekstia ovat arkistollinen, yhteisöllinen ja temaattinen. Arkistollinen konteksti tarkoittaa sitä, että tarkastellaan mitä kokoelmassa jo on. Yhteisöllinen konteksti tarkoittaa sitä, että ymmärretään ja ollaan tietoisia kirjaston käyttäjien tarpeista ja aineistonvalinnalla pyritään vastaamaan näihin tarpeisiin. Temaattinen konteksti tarkoittaa aineiston valinnasta vastuussa olevan työntekijän tietämystä siitä, millaista aineistoa on julkaistu. Näitä eri konteksteja voidaan painottaa eri tavoilla, ja valintaan vaikuttaakin aina se, mitä valitsija tietoisesti tai tiedostamattaan painottaa. Näin ollen aineiston valinta on aina suurelta osalta subjektiivista ja kokoelmassa näkyikin usein valitsijan käden-

jälki. Aineiston valintaa helpottamaan on Ageen (2007, 27) mukaan olemassa monenlaisia apuneuvoja, joita valitsija voi käyttää hyväkseen. Usein valinnassa käytetään apuna julkaisijoiden luetteloita, jotka ennen olivat printattuja esitteitä, mutta jotka nykyään ovat entistä enemmän verkossa olevia listoja.

Gregory (2011, 56–57) esittää, että kirjastolla voi olla aineistonvalinnassa kahdenlainen rooli: tilataanko kirjastoon sellaista aineistoa, mitä asiakkaat haluavat vai tilataanko sellaista aineistoa, mitä he tarvitsevat. Tällä hän tarkoittaa sitä, että onko kirjaston tehtävä hankkia vain sellaista aineistoa, joka on suosittua ja jolla on varmasti kysyntää vai onko kirjaston tehtävä enemmänkin hankkia sellaista aineistoa, josta asiakkailla ei välttämättä ole etukäteen tietoa, mutta mikä on kuitenkin laadukasta ja sellaista, mihin olisi hyvä tutustua. Kirjaston kuuluu hankkia kummankinlaisia aineistoja. Kirjaston pitää vastata tarpeeseen, mutta sen tehtävä on kuitenkin myös sivistää ja nostaa esille sellaisia teoksia, joista asiakas jäisi muuten paitsi.

Gregory (2011, 60–62) listaa neljä pääsääntöä, joita pitäisi noudattaa valintaa tehtäessä:

1. Hankittavan aineiston tulisi sopia olevassa olevaan kokoelmaan.
2. Kokoelman tulisi olla mahdollisimman monipuolinen ja kaikki näkökulmat huomioonottava ilman, että valitsijan ennakkoasenteet ovat vaikuttaneet siihen.
3. Kokoelman aihealueiden tulisi kattaa kirjaston käyttäjäkunnan kiinnostuksenkohteet.
4. Kokoelmasta ei saa jättää pois aineistoa rodun, uskonnon, sukupuolen, syntyperän, seksuaalisen suuntautumisen tai poliittisen vakaumuksen takia.

Tärkeä osa valintaa on Flingin (2004, 81) mukaan ennen hankintaa selvittää, että kyseistä aineistoa ei jo löydy jossain muodossa kirjaston kokoelmasta, tai että sitä ei ole jo tilattu ja se ei ole vaan vielä saapunut. Nykyään kirjastojärjestelmien kehittymisen myötä tämä työvaihe on helpottunut huomattavasti, kun ei tarvitse enää käydä manuaalisesti läpi erilaisia listoja, vaan tiedot saa kätevästi haettua kokoelmatietokannasta tietokoneella. Musiikin valinnassa ja hankinnassa tätä työtä Flin-

gin (2004, 82–89) mukaan vaikeuttavat varsinkin klassisen musiikin vaikeat nimet, joilla voi olla erilaisia kirjoitusasuja, erilaiset formaatit ja kokoelmalevyt, jolloin pitää tarkistaa, että onko vastaavaa sisältöä jo mahdollisesti jollain muulla jo kokoelmassa olevalla levyllä. Myös klassisen musiikin lukuisat eri versiot vaikeuttavat valintaa.

4.6 Karsinta

Kokoelmasta tehtävät poistot ja karsinta ovat Evansin ja Saponaron (2005, 295) mukaan aivan yhtä tärkeä osa kokoelmatyötä kuin mikä tahansa muukin osa-alue. Ilman järjestelmällisesti tehtävää karsintaa kokoelma voi nopeastikin vanhentua ja jäädä ajastaan jälkeen. Liian laaja kokoelma, joka sisältää vanhentunutta aineistoa, on vaikea käyttää ja hallita. Hyllyssä seisova käyttämätön aineisto vie myös aivan turhaan tilaa, jota useimmilla kirjastoilla voi olla rajallisesti.

Ennen karsinnan aloittamista Smith (2012, 23–24) kehottaa perehtymään kirjaston kokoelmapolitiikkaan. Kokoelmapolitiikka antaa suuntaviivat sille, minkälaista aineistoa kokoelmassa tulisi olla, ja usein kokoelmapolitiikkaan on kirjattu myös poistoperiaatteet. Kokoelmapolitiikkaan perehtymisen lisäksi kannattaa ennen aloittamista tutustua myös itse kokoelmaan ja sen taustaan. Mitkä ovat kokoelman painopisteet? Mitkä asiat ovat vaikuttaneet kokoelman syntymiseen? Ketkä ovat käyttäneet kokoelmaa, ja onko käyttäjäryhmä pysynyt samana? Smith (2012, 24–25) huomauttaa, että karsintaa tehdessä pitäisi varoa, etteivät omat asenteet ja ennakkoluulot vaikuta poistopäätökseen. Jos on hyvin epävarma jostain asiasta, ja päätöksenteko tuntuu hyvin vaikealta, kannattaa kysyä neuvoa esimerkiksi joltain muulta työntekijältä tai pyytää asiantuntijan mielipidettä.

Smith (2012, 25) listaa kriteerejä, joiden pohjalta karsintaa voidaan tehdä. Tähän on poimittu niitä, joita voidaan käyttää suoritettaessa karsintaa musiikkiäänitekoelmassa. Ensimmäisenä kannattaa tarkastella aineiston kiertoa: Kuinka monta kertaa kappaletta on lainattu ja milloin se on viimeksi ollut lainassa? Jos jotakin aineistoa ei ole lainattu pitkään aikaan tai koskaan, voi olla aiheellista poistaa se. Kuitenkin, jos jossain hyllyluokassa on hyvin vähän aineistoa, ei niitä välttämättä haluta poistaa, vaikka lainaus olisi vähäistä. Jos kokoelmassa on kaksoiskappalei-

ta, kannattaa miettiä, onko se enää tarpeellista, vai riittäisikö yksikin kappale. Aineiston kunto on tärkeä kriteeri karsinnalle: huonokuntoinen ja rikkiäinen aineisto kannattaa poistaa.

Kaikkea karsintaa ei kuitenkaan voi tehdä pelkästään ulkoisiin syihin vedoten. Paikallisten tai merkittävien henkilöiden teokset ja klassikoiksi luokiteltavat teokset on syytä säilyttää, vaikka niiden lainausluvut olisivatkin alhaiset. Karsintaa tehtäessä kannattaa myös selvittää, onko aineistoa mahdollisesti saatavana elektronisesti tai kaukolainana muista kirjastoista. Kirjaston ei välttämättä kannata säilyttää omaa kappaletta, jos se on helposti saatavilla muualta. Karsintaan vaikuttaa myös tietenkin käytettävissä oleva tila ja aineiston hankintakustannukset: Onko kannattavampaa säilyttää vanhaa vai hankkia uutta? Tärkeä kriteeri karsinnassa on tietenkin teoksen yleisö: Kenelle teos on suunnattu ja onko teoksen yleisö osa asiakaskuntaa? (Smith 2012, 26–31.)

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikasta (2013, 30) käy ilmi, että Nurmon kirjastossa musiikkiäänitekokoelmasta poistetaan aineistoa pääasiallisesti huonon kunnon takia. Aineisto tarkastetaan aina sen palauduttua lainasta. Rikkiäiset levyt joudutaan valitettavasti aina poistamaan, mutta naarmuiset levyt saadaan onneksi usein pelastettua hiomalla ne levyjen hiontaan tarkoitetulla laitteella. Aineistoa huolletaan myös puhdistamalla levyt, jos niissä on likaa tai sormenjälkiä, jotka estävät niitä toimimasta. Levyjen käyttöikää saadaan pidennettyä myös vaihtamalla rikkiäiset kotelot uusiin.

5 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

5.1 Tutkimusongelma

Tämän opinnäytetyön aiheena oli Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekoelman arviointi. Tutkimuksen tavoitteena oli saada selville, mikä on musiikkiäänitekokokoelman nykytila. Kuinka paljon kokoelmassa on aineistoa? Minkälaista aineistoa kokoelmassa on? Mitä kokoelmasta lainataan? Itse kokoelman nykytilan selvittämisen lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli myös saada selville, mitä mieltä Nurmon kirjaston asiakkaat ovat musiikkiäänitekokoelmasta ja millaisia toiveita heillä on kokoelman suhteen. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää hyväksi Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokokoelman kehittämisessä. Kun kokoelman painopisteet ja ongelmakohdat ovat tiedossa, voidaan kokoelmaa kehittää tehokkaammin sellaiseksi, että se palvelisi asiakkaita mahdollisimman hyvin.

5.2 Tutkimusmenetelmät

Tässä opinnäytetyössä käytettävät tutkimusmenetelmät ovat kvantitatiivisia. Kvantitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mittauksen tuloksena kerättyä aineistoa käsitellään tilastollisin menetelmin. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ideana on valita otos, joka vastaa ominaisuuksiltaan koko joukkoa. Tältä edustavalta otokselta kysellään tutkimusongelmaan liittyviä kysymyksiä. Jos tutkittava otos on valittu oikein ja se on tarpeeksi edustava, voidaan tutkimuksen tuloksia soveltaa koko joukkoon. Määrällinen tutkimus pyrkii siis yleistämään. (Kananen 2008, 10–11.)

Tutkimuksessa arvioitiin Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmaa määrällisesti, tarkastelemalla kirjaston tietokantaa ja erilaisia tilastoja. Tämän lisäksi Nurmon kirjaston asiakkaiden mielipiteitä kokoelmasta tiedusteltiin asiakaskyselyllä, mikä toteutettiin Nurmon kirjastossa. Kysely on aineistonkeruun tapa, jossa kaikilta kyselyn vastaajilta kysytään samat asiat samassa muodossa (Vilkkä 2007, 28). Kyselytutkimuksen tärkeä osatekijä on kyselylomake, jonka laatimiseen kannattaa varata aikaa. Jos kyselylomake on huonosti laadittu, sen tuottama in-

formaatio voi jäädä puutteelliseksi. Ennen kyselylomakkeen laatimista pitää olla täysin varma tutkimusongelmastaan. Kysymykset on laadittava huolella ja on varmistuttava siitä, että kysymyksillä saadaan varmasti kaikki haluttava tieto tutkittavasta asiasta. Kysymyksiä ei ole enää mahdollista muuttaa tai parannella tiedonkeruun jälkeen. Myös kyselylomakkeen ulkonäköön kannattaa panostaa, koska se on yksi suuri syy, minkä perusteella vastaaja päättää kyselyyn vastaamisesta. On päätettävä myös jakaako kyselyn verkossa vai tekeekö siitä paperisen version. (Heikkilä 2014, 45–46.)

6 ASIAKASKYSELY

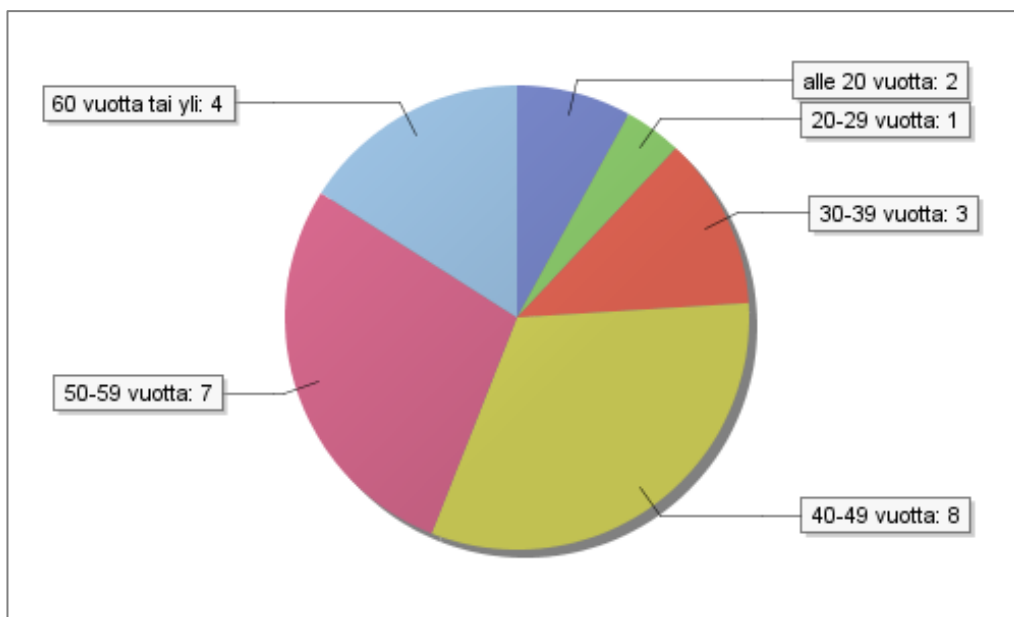
6.1 Kyselyn toteutus

Kysely toteutettiin Nurmon kirjastossa lomakekyselynä. Kysely oli kirjastossa esillä neljä viikkoa, jonka aikana asiakkailta oli mahdollisuus vastata siihen kirjastossa paikan päällä. Kysely järjestettiin näin, koska siihen haluttiin vastauksia ainoastaan Nurmon kirjaston asiakkailta. Jotta kyselyyn saataisiin mahdollisimman paljon vastauksia, oli vastaajilla mahdollisuus osallistua musiikki-cd:n arvontaan. Palkinnon toivottiin houkuttelevan vastaajiksi myös niitä, jotka eivät muuten vaivautuisi vastaamaan kyselyyn.

Kyselylomake (liite 1), jolla tiedusteltiin asiakkaiden mielipiteitä musiikkiäänitekoelmasta, oli yhteensä kolme sivua pitkä ja siinä oli 12 varsinaista kysymystä, joiden lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa avointa palautetta. Kysymykset käsittelivät asiakkaiden taustaa, kokoelman käyttöä, hankintaehdotuksia ja vastaajien kokemuksia kokoelmasta.

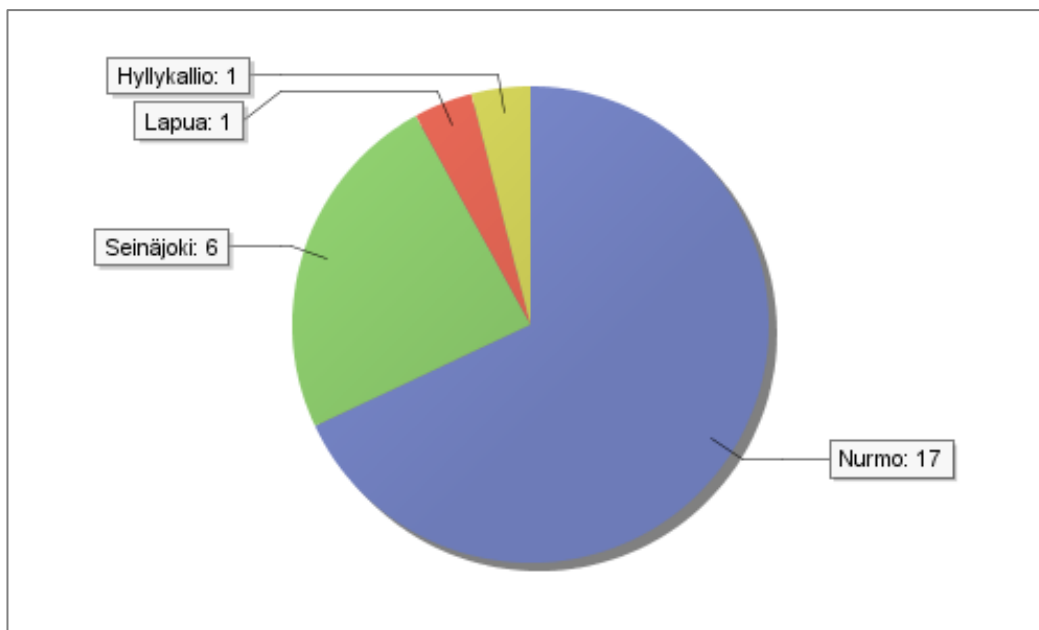
6.2 Kyselyyn vastaajat

Kyselyyn vastasi yhteensä 25 Nurmon kirjaston asiakasta. Vastaajien määrä on sen verran vähäinen, että kyselyn tuloksia ei voida yleistää koskemaan koko kirjaston asiakaskuntaa. Kyselyyn vastanneista 15 oli naisia ja 10 miehiä. Vastaajista suurin osa oli yli 40-vuotiaita, vastaajien tarkempi ikäjakauma selviää kuviosta 3.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma.

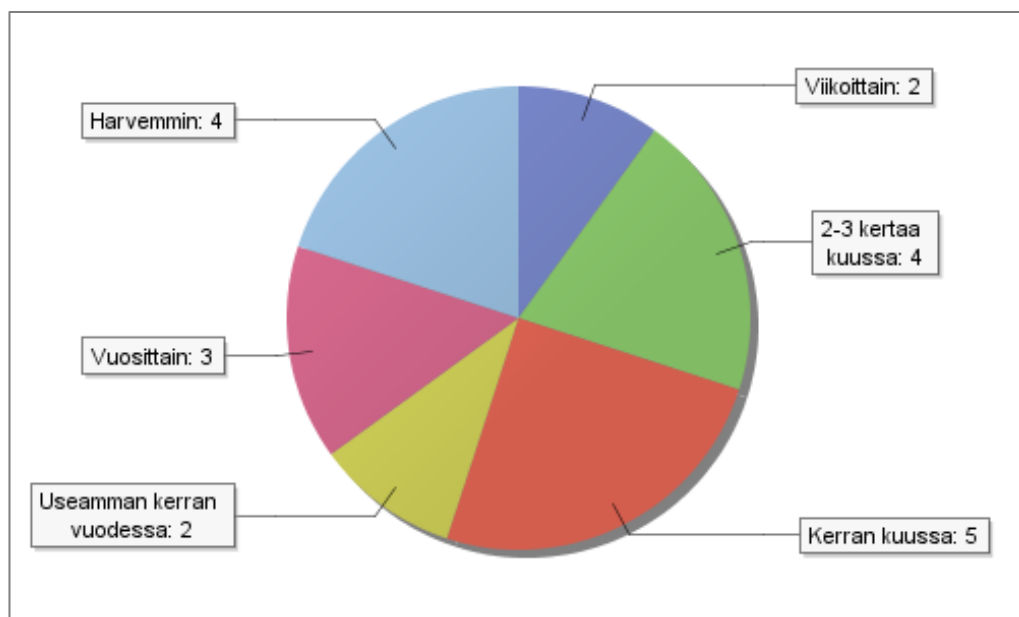
Kyselyyn vastanneista suurin osa (17 vastaajaa) asuu Nurmossa, mutta vastaajia on myös muilta paikkakunnilta. Vastaajien jakaantuminen asuinpaikkakunnittain selviää kuviosta 4.

Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden jakaantuminen asuinpaikkakunnittain.

6.3 Musiikkiäänitekoelman käyttö

Kyselyyn vastanneista 19 sanoi käyttävänsä Nurmon kirjaston musiikkiäänitekoelmaa, kun taas 6 vastasi, ettei käytä kokoelmaa. Yksi vastaajista, joka sanoi, ettei käytä kokoelmaa, vastasi kokoelman käyttöä käsitteleviin kysymyksiin. Tästä johtuen lukumäärissä on pieniä epäjohtonmukaisuuksia. Kuviosta 5 selviää, miten usein kyselyyn vastanneet kokoelmaa käyttävät. Vastaajista, jotka käyttävät kokoelmaa, yli puolet käyttää sitä kuukausittain. Vain neljä vastaajaa käyttää kokoelmaa harvemmin kuin vuosittain. Kokoelman käyttämättömyyden syyksi yksi vastasi, ettei oikeastaan kuuntele musiikkia. Kahdella on kotona musiikkikokoelma, joka vastaa heidän tarpeitaan paremmin kuin kirjaston kokoelma ja loput kuuntelevat musiikkia verkosta, esimerkkinä Spotify. Kokoelman käytössä ei erotu vastaajien keskuudesta mitään tiettyä ikäryhmää, vaan käyttäjät ja ei-käyttäjät jakautuvat tasaisesti kaikkiin ikäryhmiin.

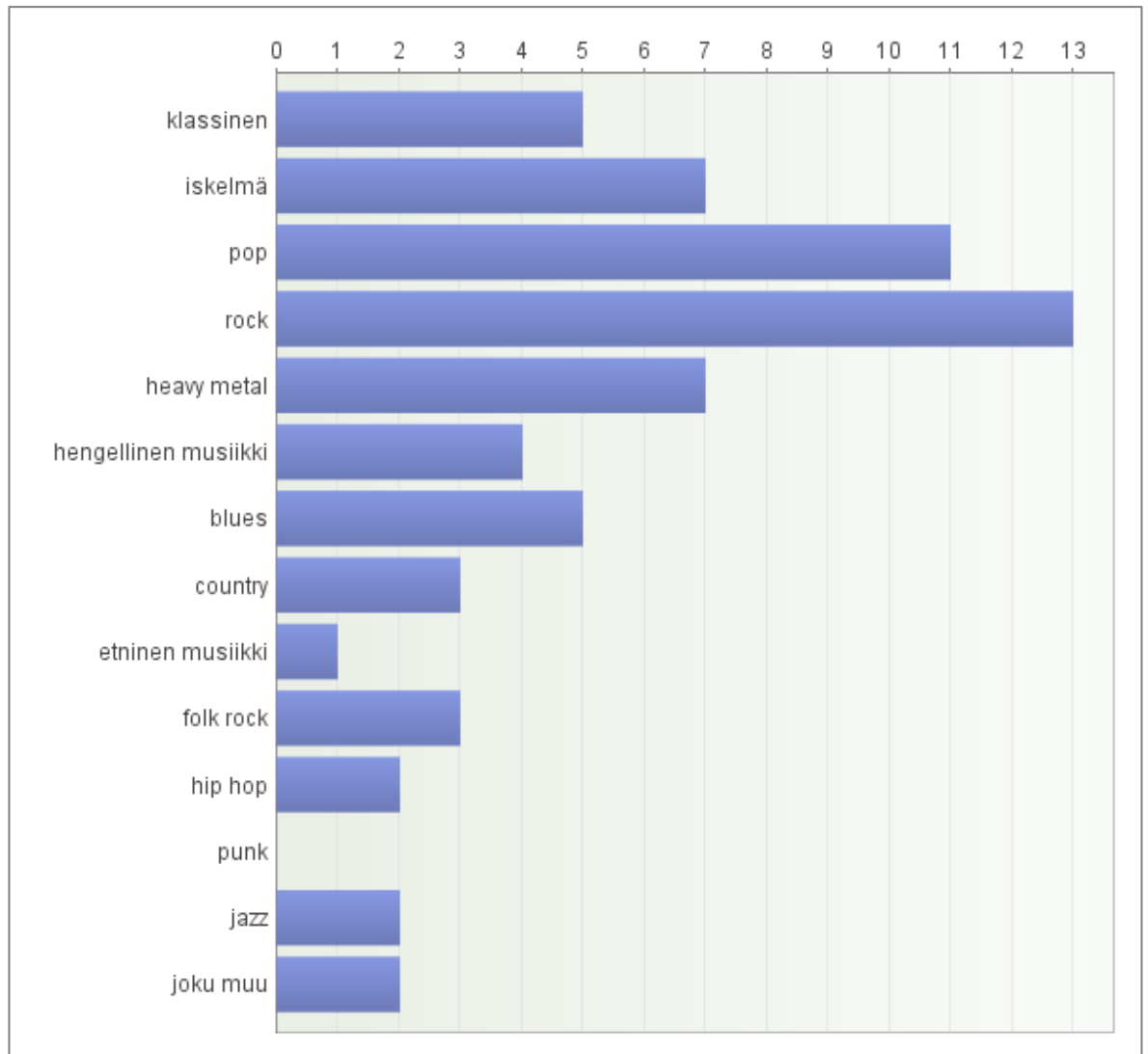

Kuvio 5. Musiikkiäänitekoelman käyttötiheys.

Kyselyssä haluttiin tietää, missä muodossa vastaajat mieluiten lainaavat aineistoa. Vastaajista 20, eli kaikki, jotka käyttävät kokoelmaa, lainasi mieluiten cd-levyjä ja seitsemän vastaajaa lainasi tämän lisäksi myös DVD-levyjä. DVD-levyjä lainanneet olivat 30–59-vuotiaita. DVD-levyistä suosituimpia olivat konserttitalenteet ja muut musiikki-DVD:t (esimerkiksi musiikkidokumentit). Kyselyyn vastanneista kuukaan ei lainannut karaokelevyjä, vaikka ne lainauslukujen perusteella ovatkin kaik-

kein suosituimpia musiikki-DVD:itä. Kyselyyn vastanneista kukaan ei lainannut LP-levyjä.

Kyselyyn vastanneiden musiikkiiänitekokoelman käytön jakaantuminen genreittäin korreloi selvästi sen kanssa, miten kokoelma on painottunut. Pop- ja rockmusiikkia, mitä on kokoelmassa kaikkein eniten, myös lainataan kaikkein eniten. Pop- ja rockmusiikki on Nurmon kirjastossa yhdistetty yhdeksi isoksi alaluokaksi, joten niitä ei ole kokoelman esittelyssä erotettu omiksi alaluokikseen. Myös heavy metal ja iskelmä, joka sisältyy viihdemusiikkiin, ovat sekä seuraavaksi suosituimmat genret vastaajien keskuudessa että seuraavaksi suurimmat alaluokat musiikkiiänitekokoelmassa. Vaikka lukumäärät ovat niin pieniä, ettei niitä voi suhteuttaa koko asiakaskuntaan, niin musiikkiiänitekokoelman painopisteet näyttäisivät olevan hyvin suhteessa siihen, mitä asiakkaat haluavat lainata. Vastaajista alle 30-vuotiaat lainasivat ainoastaan pop- ja rockmusiikkia. Viihdemusiikkia ja klassista musiikkia lainasivat vain yli 40-vuotiaat vastaajat. Seuraavasta kuviosta selviää tarkemmin mitä kyselyyn vastaajat kokoelmasta lainaavat. Vastaajat, jotka valitsivat vaihtoehdon ”joku muu”, vastasivat R&B ja joulumusiikki.

Kuvio 6. Musiikkiäänitekokoelman käytön jakaantuminen genreittäin.

Kyselyyn vastanneista 23 vastasi kysymykseen, jolla tiedusteltiin, ovatko asiakkaat tietoisia siitä, että he voivat halutessaan tehdä hankintaehdotuksia, jos heidän halumaansa aineistoa ei ole kirjaston kokoelmassa. Näistä vastaajista 13 oli tietoinen tästä mahdollisuudesta. Vaikka vastaajista yli puolet tiesi, että tämä oli mahdollista, vain yksi oli tehnyt hankintaehdotuksia ja hänkin vain 1–3 kertaa.

6.4 Kyselyyn vastanneiden kokemuksia musiikkiäänitekokoelmasta

Kysymyslomakkeen viimeisellä varsinaisella kysymyksellä haluttiin kartoittaa Nurmon kirjaston asiakkaiden kokemuksia aikuisten musiikkiäänitekokoelmasta. Kysymykseen vastasi yhteensä 22 vastaajaa, eli näistä vastaajista kolme on sellai-

sia, jotka sanoivat, etteivät käytä kokoelmaa. Näiden vastaajien mielikuvat kokoelmasta olivat kuitenkin melko positiiviset, vaikkeivät he sitä käyttäneetkään. Vastauksissa ei ollut suurta eroa eri sukupuolten tai ikäryhmien välillä. Yksikään vastaajista ei ollut täysin eri mieltä mistään väittämästä.

Kyselyn perusteella kokoelman saavutettavuus on hyvä. Neljää vastaajaa lukuun ottamatta, jotka vastasivat ”en osaa sanoa”, kaikki vastaajat olivat joko jokseenkin samaa mieltä tai täysin samaa mieltä siitä, että he löysivät etsimänsä levyn helposti. Vastaajista vain kaksi oli jokseenkin eri mieltä siitä, että he saivat tarvitsemansa aineiston tarpeeksi nopeasti. Tässäkin kysymyksessä neljä vastaajaa valitsi vaihtoehdon ”en osaa sanoa”. Loput vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti vaihtoehtojen ”jokseenkin samaa mieltä” ja ”täysin samaa mieltä” välillä. Musiikkiäänitteiden kuntoon oltiin melko tyytyväisiä. Vain yksi vastaaja oli sitä mieltä, että äänitteiden kunto ei ole tarpeeksi hyvä, kun taas 13 vastaajista oli tyytyväisiä ja neljä täysin tyytyväisiä äänitteiden kuntoon.

Vastaajien mielipiteet erosivat selkeämmin kysyttäessä kokoelman sisällöstä. Neljä vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä siitä, että kokoelma on tarpeeksi monipuolinen. Viidellä vastaajalla ei ollut mielipidettä asiaan. Kuitenkin yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että kokoelma on tarpeeksi monipuolinen. Iso osa vastaajista, eli 13, oli myös sitä mieltä, että kokoelmassa on sopivassa suhteessa ulkomaisia ja kotimaisia äänitteitä, vain kaksi vastaajaa oli jokseenkin eri mieltä. Kokoelmassa voisi vastaajien mielestä olla enemmän uutuuksia, koska vain kolme oli täysin samaa mieltä siitä, että uutuuksia on tarpeeksi ja neljä oli asiasta jokseenkin eri mieltä. Seitsemän vastaajaa ei osannut sanoa mielipidettään asiaan. Asiakkailta kysyttiin, että onko kokoelmassa tarpeeksi heitä kiinnostavaa musiikkia. Kyselyyn vastanneista viisi oli jokseenkin samaa mieltä ja seitsemän täysin samaa mieltä siitä, että he löysivät kokoelmasta tarpeeksi heitä itseään kiinnostavaa musiikkia. Kolme vastaajaa oli sitä mieltä, etteivät yleensä löydä tarpeeksi sellaista musiikkia, joka kiinnostaisi heitä itseään. Nämä kolme vastaajaa olivat kuitenkin kaikki sellaisia, jotka sanoivat käyttävänsä musiikkiäänitekokoelmaa.

Kaiken kaikkiaan kyselyyn vastanneet olivat melko tyytyväisiä Nurmon kirjaston musiikkiäänitekokoelmaan. Vastaajista 10 oli jokseenkin samaa mieltä ja kuusi

täysin samaa mieltä siitä, että ovat tyytyväisiä kokoelmaan. Ainoastaan kolme vastaajaa oli jokseenkin tyytymättömiä.

7 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikkaan on kirjattu, että Nurmon kirjastoon hankitaan eniten pop- ja rockmusiikkia. Tämä näkyy hyvin kokoelmassa, sillä pop- ja rockmusiikin alaluokka on selkeästi kaikkein suurin. Myös lainatuimmat levyt ovat pääasiallisesti pop- tai rockmusiikkia. Asiakaskyselyyn vastanneiden keskuudessa rock oli suosituin genre, minkä jälkeen tuli vain pienellä erotuksella popmusiikki. Näyttäisi siltä, että kokoelman painopisteet ovat oikeat, koska aineiston lukumäärien jakaantuminen alaluokkiin korreloi niin selvästi sen kanssa, mitkä genret olivat suosituimpia vastaajien keskuudessa. Pitää kuitenkin ottaa huomioon myös, että lainaukseen vaikuttaa aina se, mitä on saatavilla. Koska pop- ja rockmusiikkia on kirjaston kokoelmissa kaikkein eniten, on siinä tietenkin myös kaikkein eniten valinnanvaraa niille, jotka käyttävä kokoelmaa usein.

Kyselyn tulosten perusteella asiakkaat haluaisivat kokoelmaan enemmän uutuuksia. Tämä näkyi vastauksista kysymykseen, jolla kartoitettiin asiakkaiden mielipiteitä kokoelmasta ja enemmän uutuuksia toivottiin myös avoimessa palautteessa. Toisaalta kaksi vastaajaa myös kiittelivät sitä, että uutuudet ovat hyvin saatavilla heti ilmestymisen jälkeen. Uutuuksien saatavuuteen vaikuttaa tietenkin myös se, että suosituimmat levyt ovat hyvin varattuja ja lainattuja, joten niitä ei saa aina heti kun haluaisi. Nämä levyt ovat hyllyssä lainattavissa vasta sitten, kun ne eivät enää ole uutuuksia.

Kyselyn lopussa oli tilaa, jossa vastaajat saattoivat vapaasti ilmaista mielipiteensä ja tehdä esimerkiksi hankintaehdotuksia. Vain muutama kyselyyn vastaajista kirjoitti tähän mitään. Vastauksissa kiiteltiin muun muassa ystävällistä ja ammattitaitoista henkilökuntaa, jonka avustuksella löytää varmasti aina haluamansa, vaikka kokoelmaa käyttäisikin vähän harvemmin. Yksi vastaaja haluaisi kokoelmaan lisää maailman- ja kansanmusiikkia. Ehdotettiin myös, että kotimaiset levyt olisivat erikseen, että ne olisi helpompi löytää.

Aineistolajeista cd-levy on ylivoimaisesti suosituin. Tämä varmasti siksi, että c-kasetti on vanhentunutta tekniikkaa ja kokoelma on hyvin pieni, ja vaikka lp-levyt ovatkin kasvattaneet suosiotaan, on harrastajilla omat kokoelmat, joita he käyttä-

vät kirjastokokoelmien sijaan. BluRay-levyt kasvattavat jatkuvasti suosiotaan, kun useimmissa kodeissa alkaa olla niiden katsomiseen vaadittavat laitteet. Kaikki Nurmon kirjaston musiikkiosaston BluRay-levyt ovat olleet lainassa vähintään kaksi kertaa, joten tällä formaatilla on nähtävästikin kysyntää ja tähän kannattaa tulevaisuudessa panostaa. Vaikka kyselyyn vastanneista kukaan ei lainannutkaan karaokelevyjä, niin ne ovat kuitenkin kokoelmasta kaikkein lainatuimmat, joten niitä kannattaa hankkia jatkossakin.

Kyselyyn vastanneista melkein puolet eivät olleet tietoisia siitä, että heillä on mahdollisuus tehdä hankintaehdotuksia, jos heidän haluamaansa aineistoa ei ole kirjastossa. Niistäkään, jotka olivat tietoisia asiasta, vain yksi oli tehnyt hankintaehdotuksen. Kyselyyn vastanneista kolme oli sellaisia, jotka eivät yleensä löytäneet kokoelmasta itseään kiinnostavaa musiikkia. Näistä kaksi oli tietoisia mahdollisuudesta tehdä hankintaehdotuksia, mutta eivät olleet niitä kuitenkaan tehneet. Tiedottamalla ja muistuttamalla tästä mahdollisuudesta saataisiin asiakkaat mukaan kokoelman kehittämiseen ja näin saataisi musiikkikokoelma, joka vastaisi asiakkaiden tarpeita vielä vähän paremmin.

Tutkimuksen yhtenä tarkoituksena oli tutkia musiikkiaineiston lainauslukuja, mutta järjestelmän rajoituksista johtuen tämä osuus jäi pois. Järjestelmästä oli mahdollista saada raportteja, joista selvisi lainatuimmat ja vähiten lainatut aineistot sekä nollalainat, mutta tarkempien lainauslukujen saamiseksi olisi pitänyt käydä kaikki levyt yksitellen läpi. Tutkimuksessa ei ole myöskään esitelty vähiten lainattuja eikä nollalainoja, koska niitä oli niin paljon, että tuloksen mielekäs rajaaminen osoittautui liian vaikeaksi. Järjestelmästä saaduissa raporteissa nollalainoissa näkyivät myös ne levyt, jotka olivat vasta saapuneet kirjastoon, eivätkä olleet vielä lainattavissa. Vähiten lainatuissa oli satoja sellaisia levyjä, joita oli lainattu vain kerran.

Kyselyyn olisi ollut hyvä saada paljon enemmän vastauksia, jotta sen tuloksia olisi voinut oikeasti hyödyntää. Nyt kyselyn tuloksista oli mahdollista saada tietoon vain joidenkin asiakkaiden mielipiteet kokoelmasta ja näin pienellä otannalla tulosten soveltaminen kirjaston koko asiakaskuntaan oli mahdotonta. Kyselyyn olisi voitu saada enemmän vastauksia, jos asiakkaita olisi aktiivisemmin yritetty saada vastaamaan siihen.

LÄHTEET

- Agee, J. 2007. Acquisitions go global: An introduction to library collection management in the 21st century. Oxford, England: Chandos Publishing.
- Atkinson, R. 1984. The citation as intertext: Toward a theory of the selection process. *Library Resources and Technical Services* April/June, 109-119.
- Evans, G. E. & Saponaro, M. Z. 2005. Developing library and information center collections. 5th ed. Westport, CT: Libraries Unlimited.
- Fling, R. M. 2004. Library acquisition of music. Maryland, USA: The Scarecrow Press and Music Library Association. Music Library Association basic manual series 4.
- Gregory, V. L. 2011. Collection Development and Management for 21st Century Library Collections: An introduction. New York: Neal-Schuman Publishers.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. p. Helsinki: Edita.
- Hopeakunnas, M. 2014. Kaupunkilaiset innostuivat valitsemaan kirjastoon kirjoja. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto. [Viitattu 26.10.2015]. Saatavana: [http://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Kaupunkilaiset_innostuivat_valitsemaan_k\(49159\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Kaupunkilaiset_innostuivat_valitsemaan_k(49159))
- Johnson, P. 2014. Fundamentals of collection development and management. 3rd ed. Chicago: ALA Editions.
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Liiketalous. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 89.
- Levine-Clark, M. 2011. Developing a Multiformat Demand-Driven Acquisition Model. In: J. M. Nixon, R. S. Freeman & S. M. Ward (ed.) *Patron-Driven Acquisitions: Current Successes and Future Directions*. London and New York: Routledge, 83-89.
- Postinumeroalueittainen avoin tieto, Asukasrakenne 2013. 2015. [Verkkosivu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 1.11.2015]. Saatavana: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto/Postinumeroalueittainen_avoin_tieto_2015/paavo_1_he_2015.px/table/tableViewLayout1/?rxid=893cd98-d8f4-4876-a882-8bed0d238f81

- Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. [Viitattu 13.10.2015]. Saatavana: <https://kirjasto.seinajoki.fi/>
- Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston kokoelmapolitiikka. 2013. [Verkkopublication]. Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. [Viitattu 24.9.2015]. Saatavana: <https://kirjasto.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2015/04/Kokoelmapolitiikka-verkkoversio.pdf>
- Seinäjoen kaupunki. 2013. Tietoa taskuun: Seinäjoki. [Verkkopublication]. [Viitattu 19.11.2015]. Saatavana: http://www.seinajoki.fi/material/attachments/seinajokifi/seinajoenkaupunki/tietoaseinajoesta/6ltBuF7B0/Sjk_Tietoa_taskuun_2013_FI_WWW.pdf
- Smith, S. L. 2012. Weeding Considerations for an Academic Music Collection. [Verkkolehtiartikkeli]. Music Reference Services Quarterly 15 (1), 22–33. [Viitattu 9.10.2015]. Saatavana Ebsco-tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Tapionlinna, M. 10.11.2015. Kirjastonhoitaja. Nurmon kirjasto. Musiikkiosaston budjetti. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Tytti Väänänen. [Viitattu 10.11.2015].
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Wilén, R. & Kortelainen, T. 2007. Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmaa koskeva kysely

Olen Kirjasto- ja tietopalvelun opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Teen opintoihini kuuluvan opinnäytetyön Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmasta. Osana opinnäytetyötäni haluaisin kartoittaa myös kirjaston asiakkaiden mielipiteitä musiikkiäänitekokoelmasta. Vastauksia voidaan käyttää myös kirjaston musiikkikokoelman kehittämisessä. Kyselyyn vastaaminen kestää vain muutaman minuutin.

Täytä myös erillinen arvontalipuke, jos haluat osallistua musiikki-CD:n arvontaan. Palauta täytetty kyselylomake ja arvontalipuke virkailijalle.

1. Ikä ☐ alle 20 vuotta ☐ 20-29 vuotta ☐ 30-39 vuotta ☐ 40-49 vuotta
☐ 50-59 vuotta ☐ 60 vuotta tai yli
2. Sukupuoli ☐ Mies ☐ Nainen
3. Asuinpaikkakunta _____
4. Käytätkö Nurmon kirjaston aikuisten musiikkiäänitekokoelmaa (CD-levyt, LP-levyt, musiikki-DVD:t)? ☐ Kyllä ☐ En
Jos et, niin miksi? _____

5. Kuinka usein lainaat musiikkiaineistoa? ☐ Viikoittain ☐ 2-3 kertaa kuussa
☐ Kerran kuussa ☐ Useamman kerran vuodessa ☐ Vuosittain ☐ Harvemmin
6. Missä muodossa lainaat aineistoa? (Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.)
☐ DVD ☐ CD ☐ LP

7. Minkälaista musiikkia lainaat? (Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.)

☐ klassinen, ☐ iskelmä, ☐ pop, ☐ rock, ☐ heavy metal, ☐ hengellinen musiikki, ☐ blues,
☐ country, ☐ etninen musiikki, ☐ folk rock, ☐ hip hop, ☐ punk, ☐ jazz
 joku muu _____

8. Jos lainaat DVD:tä, niin mitä lainaat? (Voit rastittaa useamman vaihtoehdon.)

☐ konserttitallenteet, ☐ musiikinopetus-DVD:t, ☐ karaoke-DVD:t, ☐ muut musiikki-DVD:t

9. Oletko tiennyt, että voit tehdä hankintaehdotuksia, jos haluamaasi aineistoa ei ole kokoel-
 massa? ☐ Kyllä ☐ En

10. Oletko tehnyt hankintaehdotuksia? ☐ Kyllä ☐ En

11. Kuinka usein olet tehnyt hankintaehdotuksia? ☐ 1-3 kertaa ☐ 4-6 kertaa ☐ 7-10 ☐ kertaa
☐ useammin

12. Ympyröi oikea vaihtoehto, 1 = täysin eri mieltä 2 = jokseenkin eri mieltä 3 = en osaa sanoa
 4 = jokseenkin samaa mieltä 5 = täysin samaa mieltä

1) Löydän helposti etsimäni levyn/DVD:n 1 2 3 4 5

Jos valitsit vaihtoehdon yksi, miksi valitsit sen? _____

2) Musiikkiäänitekokoelma on tarpeeksi monipuolinen 1 2 3 4 5

Jos valitsit vaihtoehdon yksi, miksi valitsit sen? _____

3) Musiikkiäänitekokoelmassa on sopivassa suhteessa ulkomaisia

ja kotimaisia äänitteitä 1 2 3 4 5

Jos valitsit vaihtoehdon yksi, miksi valitsit sen? _____

4) Uutuuksia on tarpeeksi 1 2 3 4 5

Jos valitsit vaihtoehdon yksi, miksi valitsit sen? _____

5) Saan tarvitsemani levyn/DVD:n tarpeeksi nopeasti 1 2 3 4 5

Jos valitsit vaihtoehdon yksi, miksi valitsit sen? _____

